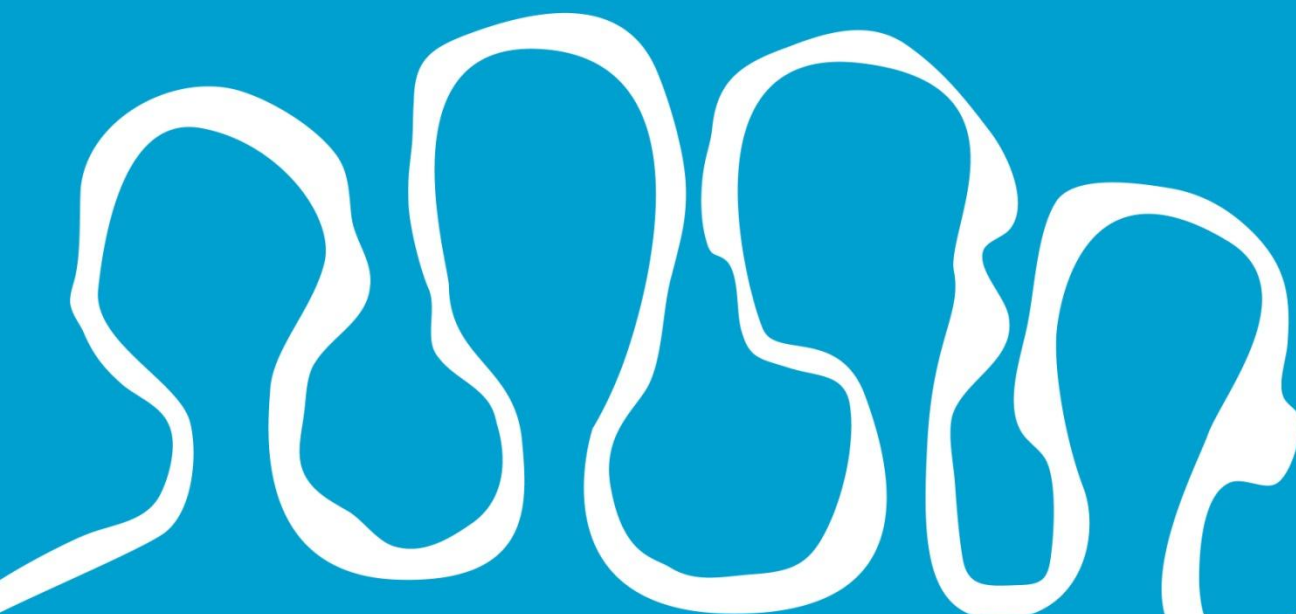

Ungdomars kunskaper om hiv

Kartläggningsprojekt på utvalda
gymnasieskolor i Skåne 2010

Rapport från Noaks Ark Skåne

Sammanfattning

Under 2010 bedrev Noaks Ark Skåne ett informationsprojekt i samarbete med skolsköterskor på 10 gymnasieskolor i Skåne i syftet att höja kunskapen om hiv bland ungdomar. Som en del av projektet gjordes en kvantitativ enkätundersökning där kunskapen om hiv hos cirka 200 ungdomar mättes före och cirka tre månader efter ett informationstillfälle om hiv/aids. Ungdomars syn på hiv speglar en ganska motsägelsefull bild där man är medveten om att hiv finns i samhället men samtidigt inte tror att det kan drabba en själv. Majoriteten av ungdomarna ansåg före föreläsningen att de har fått för lite kunskap genom skolundervisningen om hiv/aids och andra könssjukdomar. Resultatet av enkätundersökningen visar på att ett enstaka informationstillfälle förbättrar kunskapen om hiv och minskar osäkerheten kring vissa frågor, och även att det finns ett stort behov av mer information om hiv och sexuell hälsa till gymnasieelever i Skåne.

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syfte	4
1.3 Metod	5
2. Resultatredovisning	6
2.1 Bakgrundsinformation	6
2.2 Egen bedömning av sin riskutsatthet	6
2.3 Hivkunskap	7
2.3.1 Smittvägar	8
2.3.2 Data och statistik	10
2.4 Attityder och bemötande av hivpositiva	11
2.5 Inställningar till könssjukdomar och kondomanvändning	13
2.6 Sex och samlevnad i skolan	14
3. Diskussion	15
4. Slutsats	17
5. Referenser	18
6. Bilagor	19
6.1 Deltagande skolor, klasser och antal elever	19
6.2 Enkät formulär	20
6.3 Förenkät – extra frågor	22

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Noaks Ark Skåne har sedan 1986 har bedrivit information och utbildning om hiv/aids och stöd till hivpositiva och närstående. Genom informationsarbetet på skolor har det framgått att nuvarande ungdomsgeneration har bristande kunskap kring hiv och i vissa fall en negativ attityd till personer som lever med hiv. Vi har också erfarenheter av att sexualundervisningen och informationen om hiv/aids som når ungdomar är väldigt varierande i omfattning och kvalitet. Genom att erbjuda föreläsningar till ungdomar på högstadie- och gymnasieskolor i regionen har Noaks Ark Skåne fungerat som komplement till ordinarie skolundervisning om sexuell hälsa och hiv/STI.

Efter mångårigt informationsarbete vill Noaks Ark Skåne mäta ungdomars kunskap om hiv/aids samt utvärdera vilken inverkan en informationsinsats kan ha på den enskilde individen i form av kunskapshöjning och attitydförändring. Att förmedla faktakunskaper om hiv/STI underlättas av att man vet vilken kunskapsnivå målgruppen ligger på för att kunna anpassa innehållet. Att veta hur mycket kunskap målgruppen har fått efter ett informationstillfälle ger oss även möjligheten att mäta skillnaden i effekt av ett enstaka informationstillfälle. Alla skolor prioriterar inte kunskap kring hiv/STI och vi hoppas även att resultatet från vår undersökning kan fungera som ett argument för varför det är viktigt att eleverna får denna kunskap.

1.2 Syfte

Målen med projektet är att genom samarbete med skolsköterskor på ett antal gymnasieskolor från olika geografiska områden i Skåne förbättra kunskapen om hiv/STI hos ungdomar samt att verka för en positiv inställning till hivpositiva. Syftet är dels att få information om hur mycket målgruppen kan om hiv/STI och att mäta hur mycket kunskap som finns kvar en viss tid efter en föreläsning.

1.3 Metod

Projektplaneringen har utgått från Noaks Ark Skånes erfarenheter av över 20 års upplysningsarbete om hiv/STI. Skolsköterskor på gymnasieskolor i Skåne har blivit erbjudna att delta i projektet genom en inbjudan som skickades ut i inledningsfasen av projektet. Gensvaret från skolorna var mycket positivt och informationsinsatser med syftet att öka kunskapen om hiv/aids och förståelsen för personer som lever med hiv utfördes på totalt 10 olika skolor, 28 klasser och för totalt 655 ungdomar.¹ Projektet nådde en bra bredd av ungdomar både geografiskt, från nordväst till sydväst, med både praktiska och teoretiska inriktningar på utbildningarna. Kommuner som Noaks Ark Skåne besökte för informationsinsatser inom ramen av projektet inkluderar Båstad, Helsingborg, Höganäs, Lund, Sjöbo, Ystad, Åstorp och Ängelholm.

En kvantitativ undersökning genomfördes genom ett urval på 10 klasser och ca 200 elever som fick svara på två enkätundersökningar som innehöll frågor om hiv/aids. En första enkätundersökningen ifylldes före föreläsningen för att kunna mäta kunskapen hos ungdomar kring hiv/STI. Efter cirka tre månader fick eleverna svara på en efterenkät för att se hur mycket kunskap som stannar kvar efter en tid samt att kunna identifiera eventuella förändringar på kunskapsnivån och attityder. På första enkäten svarade 208 elever och på efterenkäten svarade 189 elever. Enkätundersökningarna sammanställdes, jämfördes med varandra och analyserades.

Enkätundersökningarna innehöll ett antal påståenden om hiv, vilket inkluderade frågor kring olika smittvägar. Attityden till hivpositiva uppskattades genom frågor som berörde inställning till informationsplikt, om man kan tänka sig att bli vän med en hivpositiv och hur man skulle reagera om man fick reda på att en vän eller arbetskamrat är hivpositiv – skulle man bli orolig för sin egen hälsa och/eller fortsätta umgås som tidigare?² Förenkäten inkluderade tre extra frågor som berörde inställningar till könssjukdomar, kondomanvändning och syn på sexualundervisningen i skolan.³

¹ Se bilaga 2

² Se bilaga 6:2 för att se alla frågor som inkluderades i för- och efterenkäten

³ Se bilaga 6:3

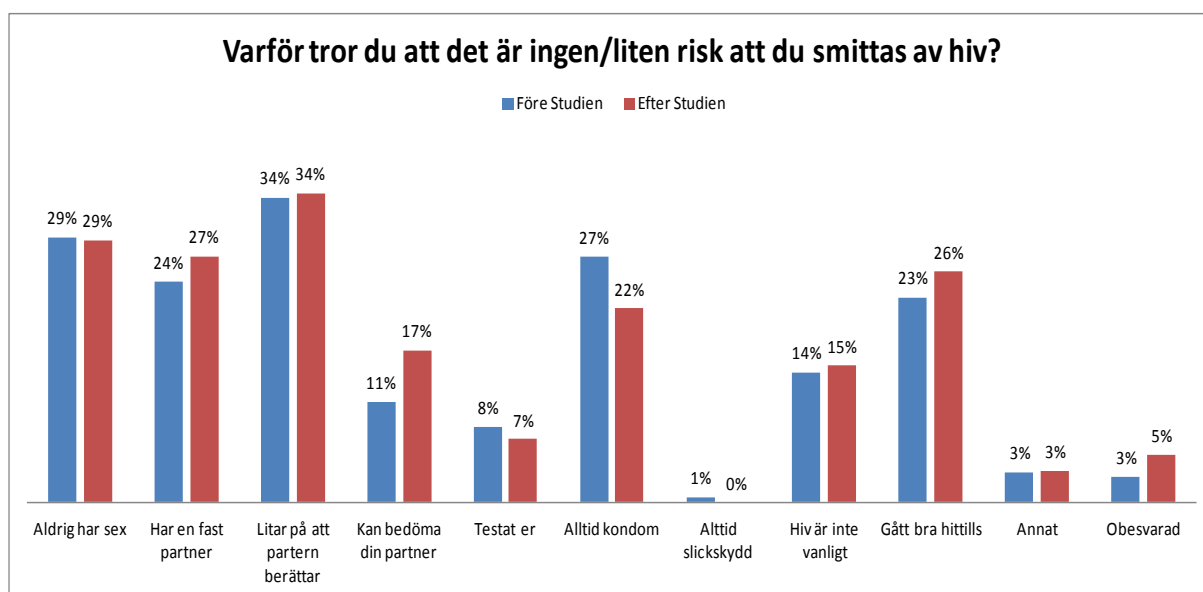
2 Resultatredovisning

2.1 Bakgrundsinformation

Deltagarna i enkätundersökningarna var födda mellan 1991 och 1995 med majoriteten, över 70%⁴, födda 1993. Över hälften av respondenterna var kvinnor⁵ och nästan alla var födda i Sverige⁶. Cirka 15 % av ungdomarna hade invandrade föräldrar. Skolor som deltog i enkätundersökningen inkluderar Spyken i Lund, Vipeholmsskolan i Lund, Akademi Båstad och Malenagymnasiet i Sjöbo med totalt 10 klasser.

2.2 Egen bedömning av sin riskutsatthet

I undersökningen fick respondenterna uppskatta hur stor risk de tror att de har att smittas av hiv så som de lever idag varav ca 90 % svarade ingen eller liten risk.⁷ Ungdomarna som svarade att de ansåg sig ha ingen eller liten risk att smittas av hiv, fick sedan utveckla varför (följdfråga 6), med möjligheten att ge flera svarsalternativ⁸, vilket är redovisat i tabell "Varför tror du att det är ingen/liten risk att du smittas av hiv"?

⁴ 73 % i förenkäten, 76 % i efterenkäten

⁵ 56 % i förenkäten, 60 % i efterenkäten

⁶ 98 % i förenkäten, 96 % i efterenkäten

⁷ 87 % i förenkäten (180 st.) 91 % i efterenkäten (172 st.)

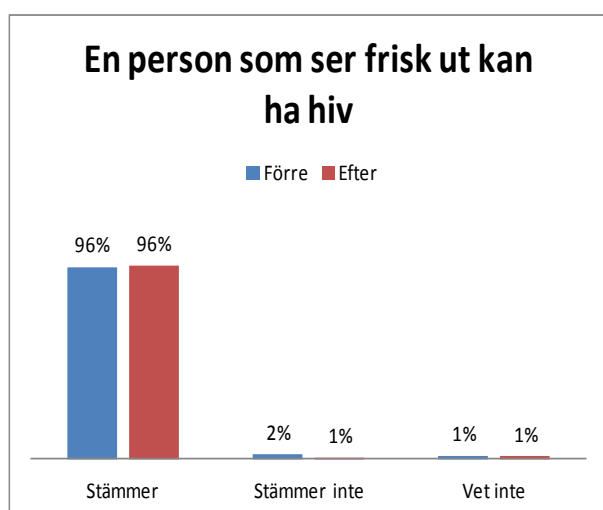
⁸ Respondenterna kryssade i genomsnitt i 1.9 alternativ av 10 alternativ

Följdfråga 6 visar på att nästan en tredjedel av de elever som ansåg sig ha liten eller ingen risk att smittas av hiv aldrig har sex⁹ medan cirka en fjärdedel menade på att de har en fast partner¹⁰. Ungefär en fjärdedel kryssade i att de alltid använder kondom.¹¹ Cirka en tredjedel svarade att de litar på att partnern berättar om eventuell smitta.¹² I förenkäten ansåg 11 % att de kunde bedöma sin partner, i efterenkäten var motsvarande 17 %, en ökning efter informationstillfället. Cirka 15 % menade att hiv inte är så vanligt¹³. Cirka en fjärdedel av ungdomarna ansåg att de har liten eller ingen risk att smittas av hiv eftersom det har gått bra hittills.¹⁴

2.3 Hivkunskap

Nästan alla respondenter ansåg att en person som har hiv kan se frisk ut.¹⁵ Drygt 10 %, både före och efter föreläsningen, tror att det finns botemedel mot hiv.¹⁶ Ganska exakt 70 % av ungdomarna var medvetna om, både före och efter föreläsningen, att personer dör av aids i Sverige idag.

⁹ 29 %, både i förenkäten och efterenkäten

¹⁰ 24 % i förenkäten, 27 % i efterenkäten

¹¹ 27 % i förenkäten, 22 % i efterenkäten

¹² 34 % både i för- och efterenkäten

¹³ 14 % i förenkäten, 15 % i efterenkäten

¹⁴ 23 % i förenkäten, 26 % i efterenkäten

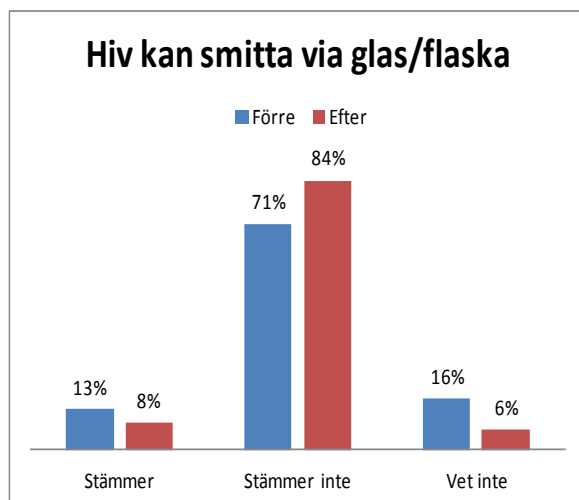
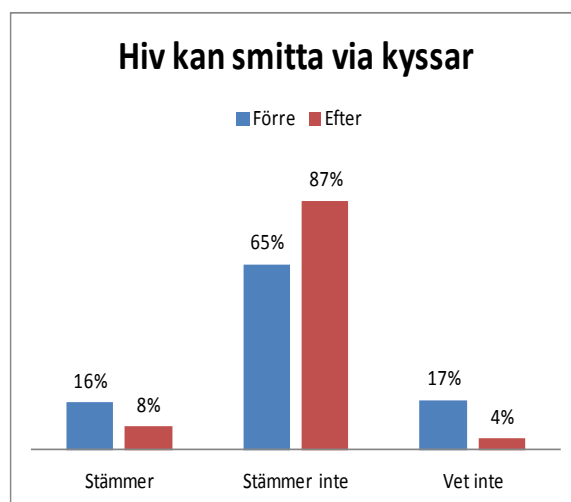
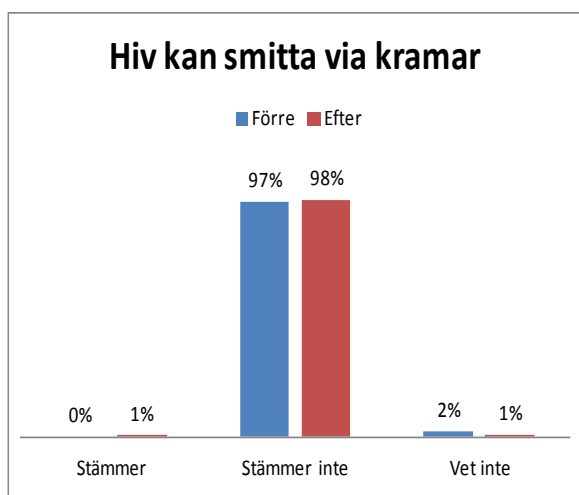
¹⁵ 96 % både i förenkäten och efterenkäten

¹⁶ 13 % i förenkäten, 12 % i efterenkäten

2.3.1 Smittvägar

Nästan alla eleverna visste både före och efter föreläsningen att hiv inte smittar via kramar.¹⁷ När det gäller smitta via saliv var eleverna mer osäkra. På förenkäten trodde 16 % att hiv smittar via kyssar (17 % visste inte), 13 % svarade att hiv kan smittas genom att dricka ur samma glas och flaska som en hivpositiv (16 % visste inte). På efterenkäten var det 8 % som trodde hiv smittar via saliv, 8 % som ansåg att man kan få hiv genom att dela flaska eller glas med någon som har hiv och färre elever som var osäkra på svaren¹⁸.

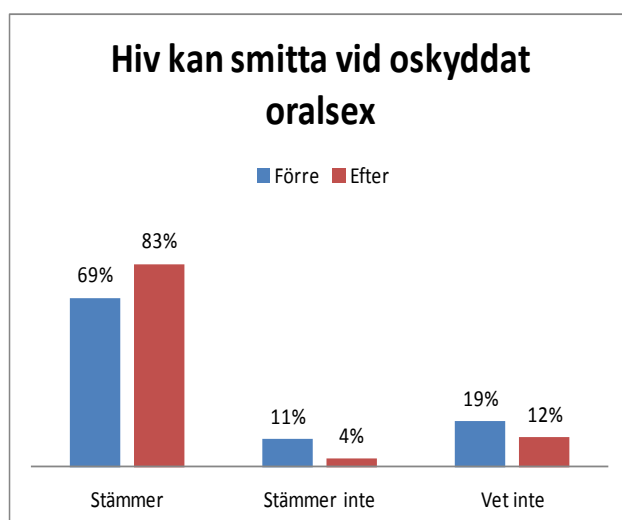
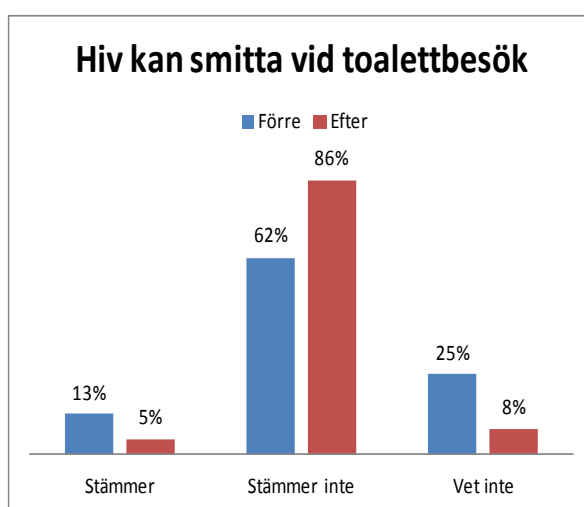
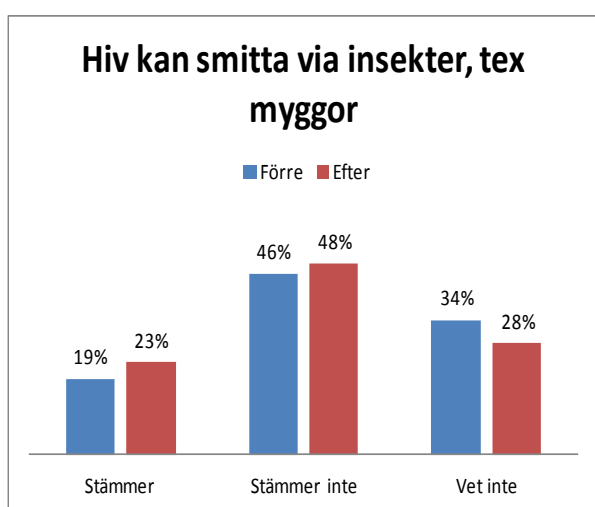
Före föreläsningen trodde 13 % att hiv kan smitta vid toalettbesök på offentliga toaletter och en fjärdedel av eleverna svarade att de inte vet. Tre månader efter föreläsningen var det bara 5 % som svarade att man kan få hiv via toalettbesök och 8 % som kände sig osäkra och svarade att de inte visste.

¹⁷ 97 % i förenkäten, 98 % i efterenkäten

¹⁸ 4 % visste inte om hiv smittar via kyssar, 6 % visste inte om det smittar via att dela glas/flaska.

När eleverna fick svara på om hiv kan smitta via myggor svarade eleverna fel eller var osäkra i ganska stor utsträckning både före och efter föreläsningstillfället. Cirka en femtedel¹⁹ trodde att man kan få hiv via myggor och en tredjedel²⁰ svarade att de inte vet före föreläsningen, de siffrorna sjönk med cirka 5 % i efterenkäten.²¹ Före föreläsningen svarade över hälften²² antingen att hiv inte smittar via modersmjölk eller att de inte visste. I efterenkäten var det cirka en tredjedel²³ som svarade att bröstmjölk inte var en smittoväg eller att de inte visste svaret på frågan. 75 % av respondenterna visste både före och efter föreläsningen att hiv kan smittas från gravida till deras foster.²⁴ Antal personer som visste att hiv kan smitta via oskyddat oralsex ökade från knappt 70 % till över 80 % efter föreläsningen.

¹⁹ 19 %

²⁰ 34 %

²¹ 4 % färre trodde att hiv smittar via myggor, 6 % färre visste inte

²² 55 %

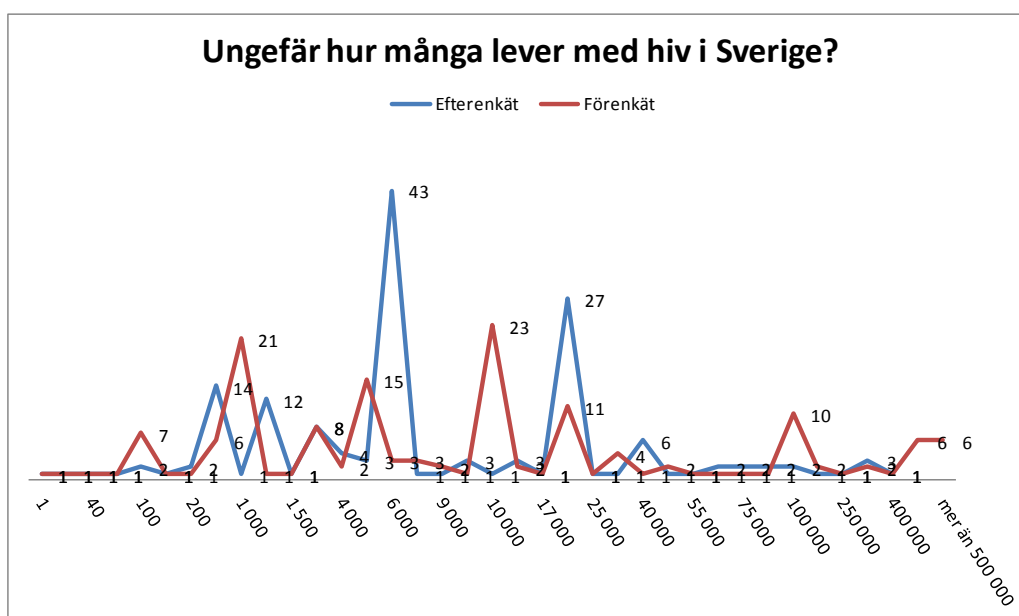
²³ 35 %

²⁴ 76 % i förenkäten, 75 % i efterenkäten

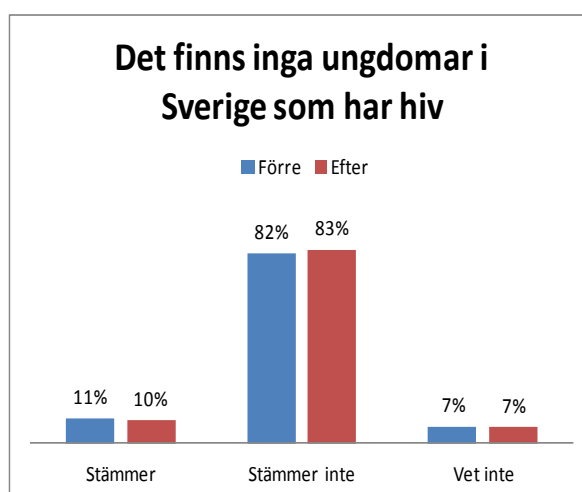

2.3.2 Data och statistik

Respondenterna fick ange hur många de tror lever med hiv i Sverige idag och svaren var mycket varierande. I efterenkäten var det betydligt fler som svarade 5000 men även fler som menade på att det är cirka 20 000 personer som lever med hiv i Sverige. Svaren är presenterade i tabell "Ungefär hur många lever med hiv i Sverige" I förenkäten trodde knappt hälften att antalet nysmittade fall i Sverige har ökat under de senaste 5 åren, i efterenkäten var det drygt 60 %.

Cirka 10 %, både före och efter föreläsningen, menade att det inte finns några ungdomar i Sverige som har hiv.²⁵

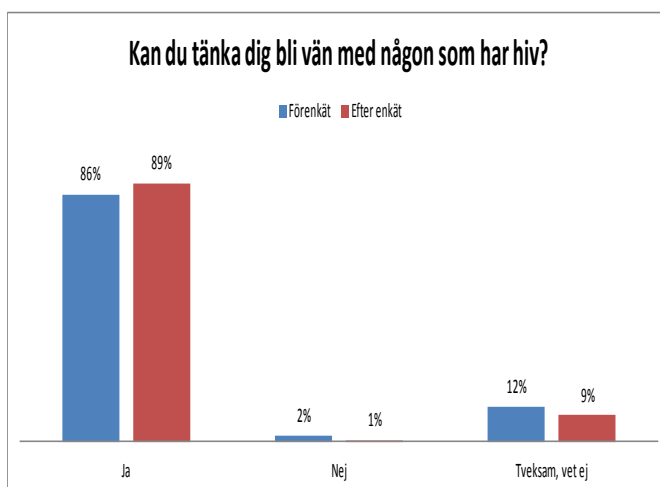

²⁵ 11 % i förenkäten, 10 % i efterenkäten

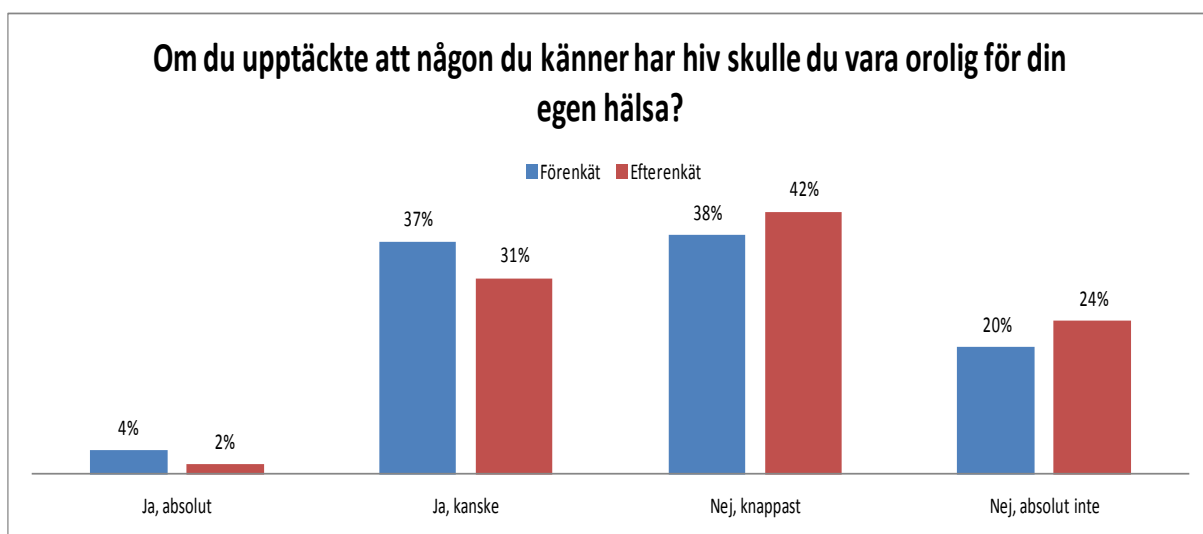

2.4 Attityder och bemötande av hivpositiva

Knappt 90 % kunde tänka sig att bli vän med en hivpositiv i efterenkäten, 3 % fler än före föreläsningen.

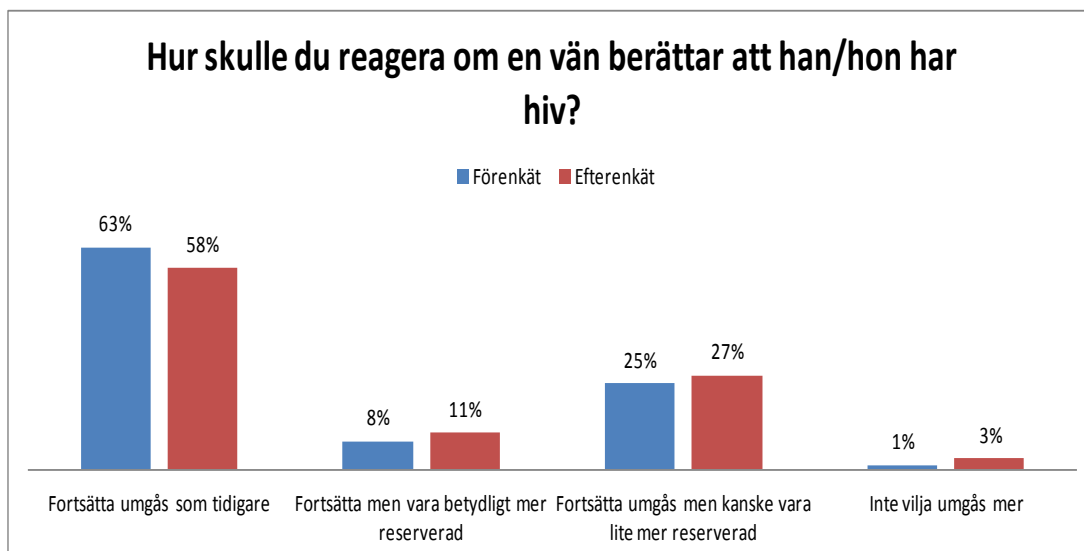

På frågan om man skulle känna sig orolig för sin egen hälsa om man fick reda på att en släkting, vän eller arbetskamrat var hivpositiv svarade 58 % i förenkäten *nej, knappast* eller *nej, absolut inte*. 37 % svarade *ja, kanske* och 4 % *ja, absolut*. I efterenkäten var det 8 % fler som svarade *nej*.

Respondenterna fick svara på hur de skulle reagera om en vän berättade om att hon/han har hiv. I förenkäten var det 63 % som skulle umgås som tidigare och en tredjedel som skulle fortsätta umgås men vara betydligt mer eller lite mer reserverad. I efterenkäten var det 5 % färre som skulle fortsatt umgås som tidigare.

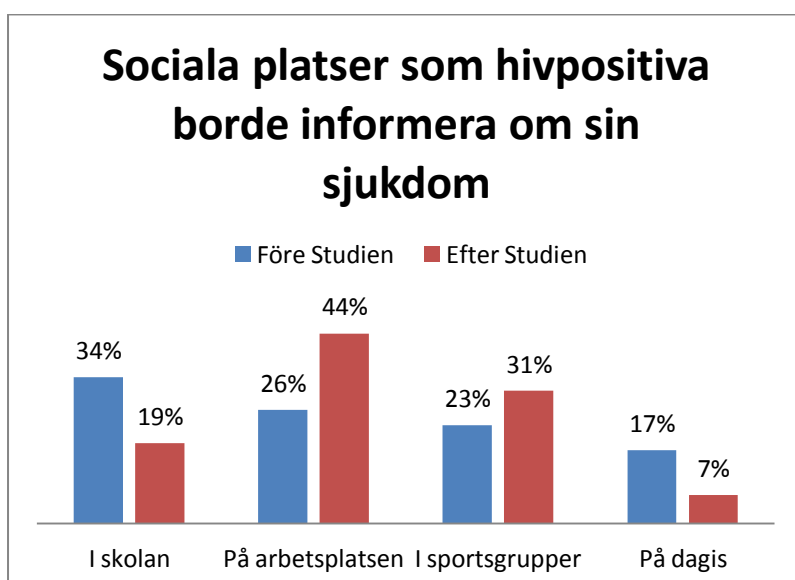
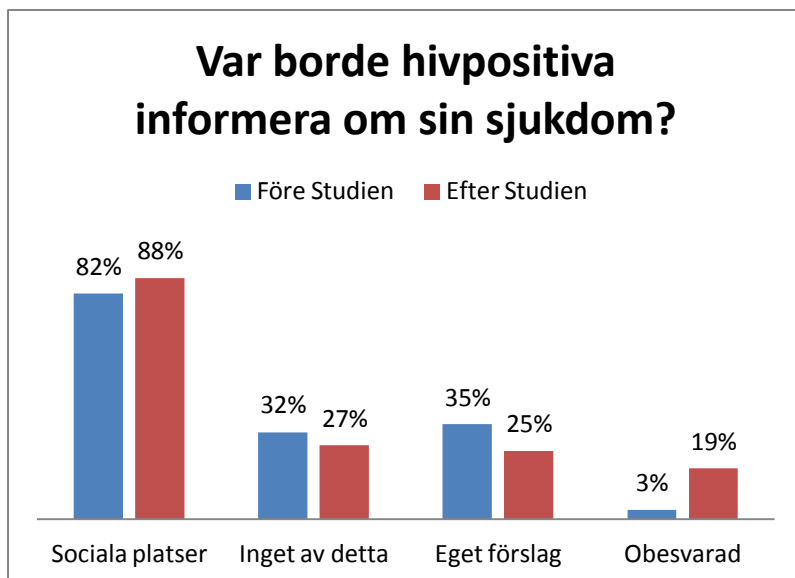
På frågan om ungdomarna skulle undvika att röra vid en okänd person som blöder och behöver hjälp på grund av risk för att bli smittad av hiv svarade en fjärdedel i förenkäten *ja, säkert* eller *ja, troligen*, i efterenkäten svarade knappt en femtedel ja. Cirka 50 % svarade *nej, troligen inte* både i för- och efterenkäten men det var 6 % färre efter föreläsningen som svarade *nej, absolut inte*.

Ungdomarna fick svara på frågan om de tycker att hivpositiva ska berätta om sin status i vissa sammanhang med möjligheten att kryssa i flera alternativ. Lite över 80% i förenkäten och närmare 90% i efterenkäten kryssade i att hivpositiva borde berätta om sin status antingen på skolan, arbetsplatsen, i sportgrupper och/eller på dagis. Knappt en tredjedel ansåg att en hivpositiv inte behövde berätta om sin hivstatus i något av dessa sammanhang i förenkäten. I efterenkäten tyckte 5 % fler att man inte skulle behöva berätta om sin hiv i dessa sociala sammanhang. Cirka en tredjedel av respondenterna kom med egna förslag om när en hivpositiv skulle behöva berätta om sin hivstatus²⁶ där många ansåg att man skulle berätta vid sexuell kontakt. Cirka en femtedel av ungdomarna trodde att nästan alla berättar för sin sexualpartner att de är smittade.²⁷ Antalet elever som trodde att ganska få berättade för sin sexpartner om sin hivstatus minskade från en knapp tredjedel till en fjärdedel av respondenterna i efterenkäten.

²⁶ 35 % i förenkäten och 27 % i efterenkäten

²⁷ 18 % i förenkäten, 21 % i efterenkäten.

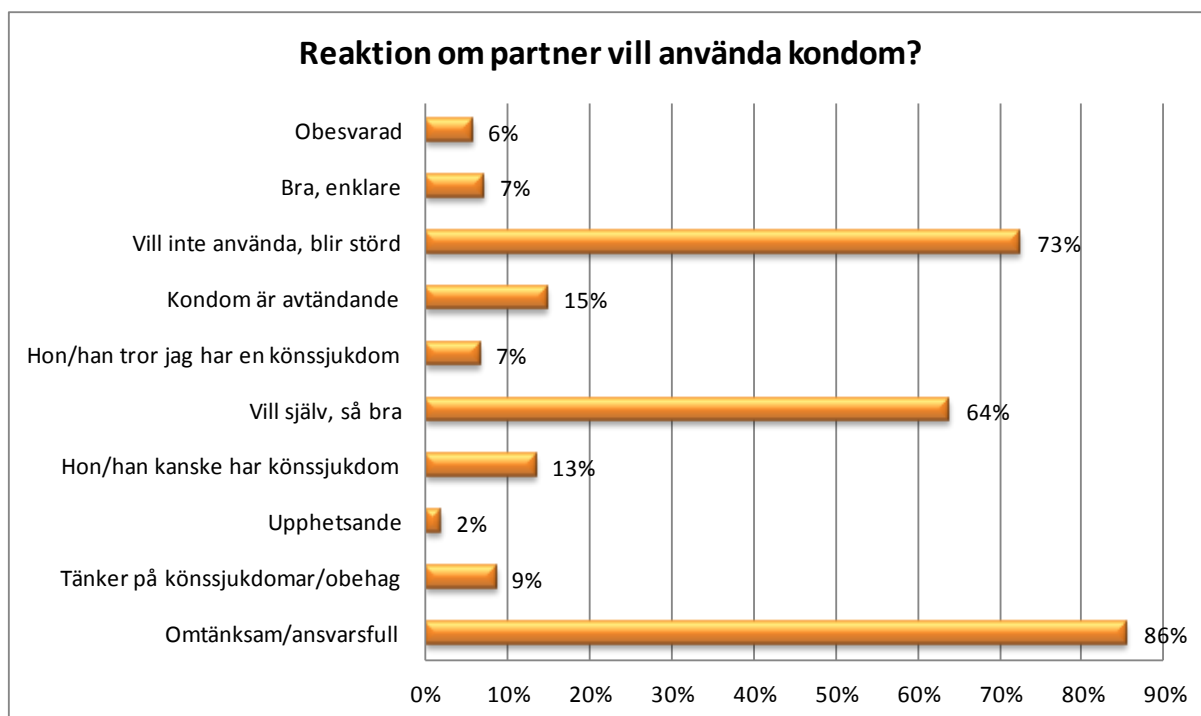
2.5 Inställningar till könssjukdomar och kondom användning

I förenkäten fick eleverna svara på hur allvarligt det skulle vara för dem att få vissa könssjukdomar. Över 90 % svarade att det skulle vara mycket allvarligt om de fick hiv, 5 % svarade ganska allvarligt. Efter hiv var det flest som tyckte att könsherpes var mycket allvarligt att få, sedan kondylom och sist klamydia²⁸. Drygt en femtedel tyckte att det skulle vara något allvarligt att få klamydia, 7 % menade att det inte skulle vara allvarligt alls.

²⁸ Mycket allvarligt: Könsherpes 43 %, kondylom 37 % och klamydia 27 % (se bilaga 6.3)

I förenkäten fick eleverna svara på hur det skulle reagera om de träffar en ny sexpartner som säger att hon/han vill använda kondom och det fanns flera svarsalternativ.²⁹ 86 % tyckte att han/hon verkar vara omtänksam/ansvarsfull och 64 % att man gärna vill använda kondom själv och tycker det är bra om han/hon föreslår det. Samtidigt svarade 73 % att man inte vill använda kondom och blir störd om han/hon föreslår det. Resultaten är redovisade i tabellen "Reaktion om partner vill använda kondom?"

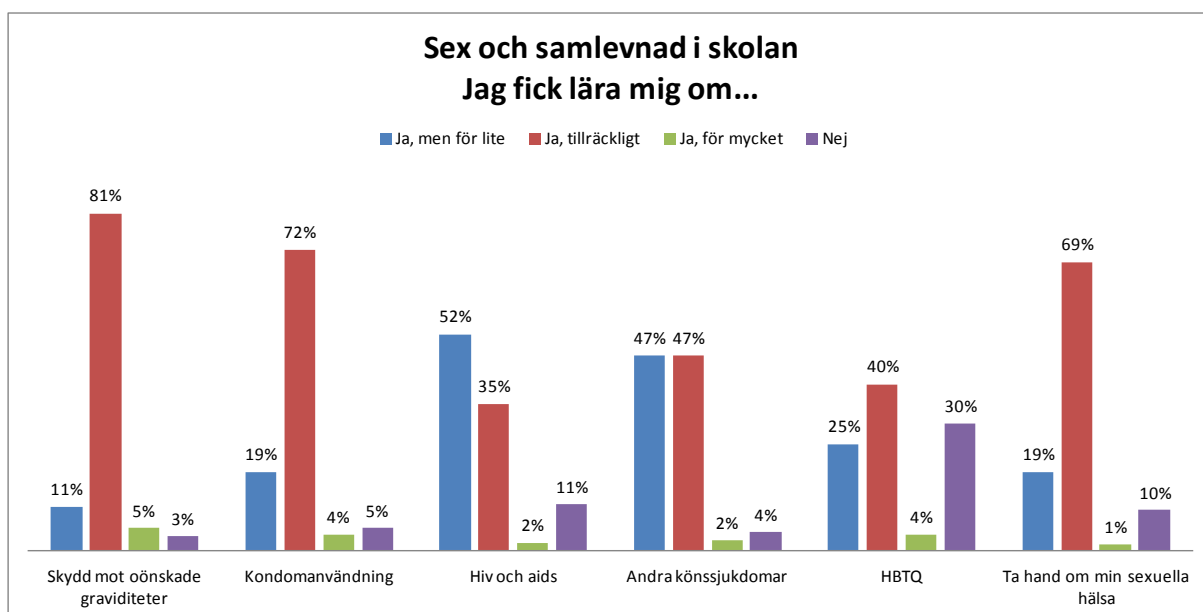
2.6 Sex och samlevnad i skolan

I förenkäten undersöktes vad ungdomarna upplever att de har lärt sig om sex och samlevnad genom skolan, både på grundskolan och på gymnasiet. 11 % tyckte att de hade lärt sig om hur man skyddar sig mot graviditeter men för lite, 3 % ansåg att de inte hade fått den kunskapen. En knapp femtedel tyckte att de har fått kunskap om kondomanvändning men för lite, 5 % ansåg att de inte hade fått lära sig om kondomanvändning. Över hälften av ungdomarna tyckte att de fått lära sig, men för lite, om hiv/aids och 11 % svarade att de inte fått den kunskapen. Knappt hälften tyckte att de fått kunskap om andra könssjukdomar men för lite. En fjärdedel tyckte att hade fått för lite kunskap om HBTQ (Homosexuella, Bisexuella, Transexuella och Queer) och nästan en tredjedel ansåg att de inte fått lära sig om HBTQ. En

²⁹ Se bilaga 6.3

knapp femtedel tyckte att de fått kunskap, men för lite, för att kunna ta hand om sin sexuella hälsa och 10 % ansåg att de inte fått den kunskapen.

3 Diskussion

Lägesrapporten om det förebyggande arbetet mot hiv i Sverige utgiven av SMI 2010 betonar att ungdomar visar ett generellt högriskbeteende, vilket har lett till höga nivåer av klamydia fall. Då riskbeteendet hos ungdomar idag är högt och kondomanvändningen låg är det oerhört viktigt att alla ungdomar/unga vuxna får en kvalitativ sexualundervisning och stöd från personal på skolor och ungdomsmottagningar. Frågorna kring kondomanvändning i enkäten visar på att samtidigt som majoriteten av eleverna påstår att de vill använda kondom menar över 70 % att man inte vill använda kondom och blir störd om en eventuell sexpartner föreslår det. Detta visar på att flera respondenter valt att kryssa för båda alternativen och speglar blandade känslor kring kondomanvändning, något som kan vara viktigt att ta i beaktande när man arbetar med prevention riktad till ungdomar.

Att ha kunskaper om hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar och att känna sig bekväm i sin sexualitet och användning av kondom är en förutsättning för att minimera riskbeteende och ökar chanserna att kunna ta hand om sin sexualitet som vuxen. Förstudien visar på att cirka hälften av ungdomarna ansåg före föreläsningen att de har fått för lite kunskap om hiv/aids och andra könssjukdomar. 10 % tyckte att de inte fått tillräckliga kunskaper för att

kunna ta hand om sin sexuella hälsa. Detta visar på att sex och samlevnadsundervisningen i skolan inte uppfattas som tillräcklig av ungdomarna själva. Nästan alla ungdomarna i undersökningen är födda i Sverige, vilket inte speglar den multikulturella verkligheten vi lever i. Detta var inget medvetet val och något vi tar i beaktande. Å andra sidan visar detta att respondenterna har genomgått grundskola och gymnasieutbildning i Sverige och understryker den bristande kvalitet och/eller kvantitet på information om sexuell hälsa som når ungdomarna.

En FN-studie från UNGASS visar på att sex av tio unga i världen saknar tillräckliga kunskaper om hur hiv överförs. Bäst kunskaper har unga i de länder som drabbats hårdast av epidemin medan kunskapen bland unga i många höginkomstländer är oroväckande bristfällig. Det har blivit en "icke-fråga".³⁰ Resultaten av enkätundersökningen visar att ungdomarna var osäkra på smittvägar när det gäller om hiv kan smitta via saliv, toaletter, myggor eller amning. Tre månader efter informationstillfället var det betydligt färre som svarade fel eller var osäkra när det gällde smitta via saliv och toalettbesök, smitta via myggor och amning rådde det fortfarande osäkerhet kring vilket visar på att ett informationstillfälle inte är tillräckligt.

Ungdomars syn på hiv speglar en ganska motsägelsefull bild där man är medveten om att hiv finns i samhället men samtidigt inte tror inte att det kan drabba en själv. Över 90 % ansåg att det var liten eller ingen risk att de kan smittas av hiv så som de lever idag men av dessa var det enbart en fjärdedel som menade att de alltid använder kondom. En fjärdedel av de som ansåg att de har ingen eller liten risk att smittas av hiv menade på att det hade gått bra hittills. Vidare var det cirka en tredjedel som menade på att de litar på att partnern berättar om eventuell smitta och att det är en anledning till att de har liten eller ingen risk att smittas av hiv, samtidigt som enbart cirka en femtedel av ungdomarna trodde att nästan alla hivpositiva berättar för sin sexualpartner att de är smittade

Undersökningen visar på att nästan alla kan tänka sig att bli vän med en hivpositiv, samtidigt samtidigt var det bara 63 % i förenkäten som skulle fortsätta umgås som tidigare om de fick reda på att en vän har hiv medan många skulle bli lite eller betydligt mer reserverade. Även fast det var 8 % färre som skulle vara oroliga för sin egen hälsa om man upptäckte att en släkting vän eller arbetskamrat var hivpositiv efter föreläsningen var det fortfarande en

³⁰ UNGASS Country Progress Report 2010 Sweden, Regeringskansliet

tredjedel som skulle vara oroliga. Över hälften av ungdomarna ansåg att hivpositiva borde berätta om sin hivstatus i sociala sammanhang så som på skolan, arbetsplatsen, i sportgrupper eller på dagis, vilket tyder på en känsla av att behöva veta andras hivstatus. Information om hivpositivas situation till ungdomar kan leda till minskade fördomar om personer som lever med hiv men attitydförändringar kräver ett mer långsiktigt arbete där eleverna kan bearbeta informationen och känslorna under en längre tid.

Det var över 95% av ungdomarna som menade att en hivpositiv person kan se frisk ut. Samtidigt var det 11 % i förenkäten som ansåg att de kunde bedöma sin partner, och därför inte var oroliga för att smittas av hiv, en siffra som ökade efter informationstillfället med 7 %. Efter föreläsningen var det även 5 % färre som skulle fortsätta umgås som tidigare om de fick reda på att en vän har hiv. Ur forskningssynpunkt vore det intressant att undersöka varför kunskapen och attityden inte förbättrades kring vissa frågor, och i vissa frågor försämrades, genom en uppföljande kvalitativ studie i form av intervjuer av ungdomar som deltog i studien.

För att kunna höja kunskapsnivåerna och ändra attityderna krävs ett mer långsiktigt arbete där eleverna har möjlighet att känslomässigt bearbeta informationen över tid. Detta kräver att lärarna och rektorerna prioriterar ämnet för att ge en kvalitativ och mångsidig sexualundervisning. Genom att erbjuda kunskap och stöd till yrkesverksamma som möter ungdomar kan lärare, anställda på ungdomsmottagningar ha de rätta verktygen för att ge information som lämnar avtryck hos eleverna.

4 Slutsats

Resultatet visar på det är ett stort behov av information till ungdomar om hiv och sexuell hälsa till gymnasieelever i Skåne. Ungdomars syn på hiv speglar en ganska motsägelsefull bild där man är medveten om att det finns i samhället men samtidigt inte tror att det inte kan drabba en själv. Majoriteten av ungdomarna ansåg före föreläsningen att de har fått för lite kunskap om hiv/aids och andra könssjukdomar och 10 % tyckte att inte att de fått tillräckliga kunskaper för att kunna ta hand om sin sexuella hälsa. Frågorna kring kondomanvändning visar också på en tvetydighet där man samtidigt menar på att man vill använda kondom och att man blir störd om en eventuell sexpartner förslår det.

Då ett enstaka informationstillfälle visar sig ha förbättrat kunskapen och minskat osäkerheten kring vissa frågor visar även resultaten på att detta inte räcker, speciellt inte i fråga om attitydfrågor kring hivpositiva, kondomanvändning och riskutsatthet. För att kunna höja kunskapsnivåerna och ändra attityderna krävs ett mer långsiktigt arbete genom bland annat den ordinarie skolundervisningen. Det finns ett behov hos ungdomar att en dialog förs på deras egna villkor där man finner nya vägar, till exempel genom interaktiva metoder istället för katederföreläsningar, för att kunskaperna ska känslomässigt förankras. Genom att erbjuda kunskap och stöd till yrkesverksamma som möter unga kan de genom de rätta verktygen ha möjlighet att påverka ungdomarna.

5 Referenser

Forsberg, Margareta. 2007. *Ungdomars Sexuella hälsa: Internationella kunskapsammanställningar och svenska erfarenheter av förebyggande arbete.*

Socialstyrelsen: Edita.

Smittskyddsinstitutet. 2010. *Lägesrapport om det förebyggande arbetet mot hiv i Sverige: En sammanfattning av regeringens UNGASS-rapport till UNAIDS 2010.* Smittskyddsinstitutet, enheten för hivprevention och sexuell hälsa: Solna

UNGASS Country Progress Report 2010 Sweden, Regeringskansliet

6 Bilagor

6.1 Deltagande skolor, klasser och antal elever

Deltog i projektet och i enkätundersökningen

Kommun	Skola	Antal
Lund	Spyken, Lund	5
Lund	Spyken, Lund	5
Lund	Spyken, Lund	30
Lund	Spyken, Lund	30
Lund	Spyken, Lund	30
Lund	Spyken, Lund	30
Lund	Vipeholmsskolan, Lund	9
Båstad	Akademi Båstad	31
Sjöbo	Malenagymnasiet, Sjöbo	17
Sjöbo	Malenagymnasiet, Sjöbo	29

Deltog i projektet men inte i enkätundersökningen

Kommun	Skola	Antal
Ängelholm	Åsboskolan	35
Lund	Spyken	30
Lund	Vipeholmsskolan/Spyken	15
Lund	Vipeholmsskolan/Spyken	17
Lund	Vipeholmsskolan/Spyken	13
Lund	Spyken	22
Lund	Spyken	28
Lund	Spyken	30
Lund	Spyken	28
Ystad	Österportsgymnasiet	25
Höganäs	Kullagymnasiet	22
Höganäs	Kullagymnasiet	29
Sjöbo	Malenagymnasiet	32
Åstorp	Åstorps kommun	19
Lund	FTG	22
Lund	FTG	17
Helsingborg	Campeon	27
Helsingborg	Campeon	28

6.2 Enkät formulär

Uppföljande enkätundersökning om hiv och aids

För ca 3 månader sedan fick du i samband med en föreläsning om hiv/aids från Noaks Ark Skåne fylla i en enkät. Det är nu dags för den uppföljande enkäten som vi pratade om vid vårt besök. Lycka till, och tack för att du hjälper oss mäta kunskapsnivån hos gymnasieungdomar.

Först några allmänna frågor om dig och din bakgrund.

1. Födelseår: _____
2. Kön: _____
3. Var bor du?
 - På ren landsbygd eller i en ort med mindre än 200 invånare
 - I en tätort med 200 – 4999 invånare
 - I en tätort med 5000 – 24 999 invånare
 - I en tätort med 25 000 – 400 000 invånare
4. Är du född i Sverige?
 - ja
 - nej → Var är du född? _____

Hur länge har du bott i Sverige? Cirka _____ år

Hur kom du till Sverige?

 - ensam
 - tillsammans med förälder/-rar
 - tillsammans med släkting/-ar
 - via adoption
 - annat sätt _____
5. Har någon av dina föräldrar invandrat till Sverige från något annat land?
 - ja → Varifrån kommer dina föräldrar?
 - nej

en förälder kommer från _____

en förälder kommer från _____

Och nu några frågor om hiv

6. Hur stor bedömer du risken vara för dig att smittas av hiv, så som du lever idag?
 - ingen risk
 - liten risk
 - medelstor risk
 - stor risk
 - mycket stor risk

Om du har svarat **ingen** eller **liten risk**, beror det på att du:

Du kan välja flera alternativ

- aldrig har sex
- har en fast partner
- litar på att partnern berättar om eventuell smitta
- tycker dig kunna bedöma din partner
- du och din partner har testat er och vet att ni inte har hiv
- alltid använder kondom
- alltid använder slickskydd
- hiv verkar inte särskilt vanligt
- det har gått bra hittills
- annat _____

7. Nedan finner du ett antal påståenden om hivsmitta. Markera det alternativ du tror stämmer.

	<i>Stämmer</i>	<i>Stämmer inte</i>	<i>Vet inte</i>
Man kan få hiv om man kramar någon som är smittad	☐	☐	☐
Man kan få hiv om man kysser någon som är smittad	☐	☐	☐
Man kan få hiv genom att dricka ur samma glas/flaska som någon som är smittad	☐	☐	☐
En person som ser frisk ut kan ha hiv	☐	☐	☐
Det finns inga ungdomar i Sverige som har hiv	☐	☐	☐
Man kan få hiv vid toalettbesök på offentliga toaletter	☐	☐	☐
Man kan få hiv av insektbett från exempelvis myggor	☐	☐	☐
Hiv kan smitta via modersmjölk	☐	☐	☐
Hiv kan smitta från gravida till deras foster	☐	☐	☐
Hiv kan smitta vid oskyddat oralsex med någon som har hiv	☐	☐	☐
Den som är smittad med hiv måste avstå från samlag	☐	☐	☐

8. Tror du att det finns något botemedel mot hiv?

- Ja Nej Tveksam, vet ej

9. Hur tror du att antalet nysmittade fall av hiv i Sverige har utvecklats under de senaste 5 åren? Har det...?

- Ökat Minskat Är oförändrat

10. Tycker du att hivpositiva ska informera om sin sjukdom i något av följande sammanhang?

- I skolan På arbetsplatsen I fotbollslaget eller andra sportgrupper
 På dagis Inget av detta Eget förslag _____

11. Kan du tänka dig att bli vän med någon som har hiv?

- Ja Nej Tveksam, vet ej

12. Om du upptäckte att en släkting, vän eller arbetskamrat var hivpositiv, tror du då att du skulle känna dig orolig för din egen hälsa?
 Ja, absolut Ja, kanske Nej, knappast Nej, absolut inte
13. Hur tror du att du skulle reagera om en vän berättade att hon/han har hiv?
 Fortsätta umgås som tidigare
 Fortsätta umgås men vara betydligt mer reserverad
 Fortsätta umgås men kanske vara lite mer reserverad
 Inte vilja umgås mer
14. Hur vanligt tror du att det är att hivpositiva personer berättar för tilltänkta sexualpartners att de är smittade?
 Alla berättar Nästan alla berättar En del berättar Ganska få berättar
 Nästan inga berättar
15. Skulle du på grund av risk för att bli smittad med hiv, undvika att röra vid en okänd person som blöder och behöver hjälp?
 Ja, säkert Ja, troligen Nej, troligen inte Nej, absolut inte
16. Ungefär hur många tror du lever med hiv i Sverige just nu? _____ personer
17. Tror du att det dör personer av aids i Sverige idag?
 Ja Nej
18. Vet du vart du skall vända dig om du vill testa dig för hiv eller klamydia?
 ja
 nej
19. Har du någon gång blivit nekad eller avrådd hivtest i Sverige?
 nej
 ja, under de senaste 3 månaderna
 ja, för mer än 3 månader sedan

6.3 Förenkät – extra frågor

18. Hur allvarligt skulle det vara för dig att få följande könssjukdomar:

klamydia

mycket allvarligt ganska allvarligt något allvarligt inte alls allvarligt

hiv

mycket allvarligt ganska allvarligt något allvarligt inte alls allvarligt

könsherpes

mycket allvarligt ganska allvarligt något allvarligt inte alls allvarligt

kondylom

mycket allvarligt ganska allvarligt något allvarligt inte alls allvarligt

Nu kommer en fråga som handlar om hur du tänker om kondom

21. Tänk dig att du träffat en ny sexpartner som säger att han/hon vill använda kondom vid vaginalt och/eller analt samlag, hur reagerar du då? Du kan markera flera svarsalternativ.

- jag tycker han/hon verkar vara omtänksam/ansvarsfull
- det får mig att tänka på könssjukdomar och känna obehag
- jag tycker kondomer kan vara upphetsande
- det skulle kännas som att han/hon kanske hade en könssjukdom
- jag vill gärna använda kondom själv och tycker det är bra om han/hon föreslår det
- det skulle kännas som att han/hon tror att jag har en könssjukdom
- jag tycker kondomer är avtändande
- jag tycker det är bra eftersom jag då inte behöver oroa mig efteråt
- jag vill inte använda kondom och blir störd om han/hon föreslår det
- jag tycker att det är bra eftersom det blir enklare att ha sex med kondom

22. Sex och samlevnad kan man ha i fleras olika ämnen i skolan. Vad av nedanstående stämmer för dig? Tänk på hur det var i både grundskolan och gymnasiet.

Jag fick lära mig om hur man skyddar sig mot oönskade graviditeter?

ja, men för lite ja, tillräckligt ja, för mycket nej

Jag fick lära mig om kondom användning

ja, men för lite ja, tillräckligt ja, för mycket nej

Jag fick lära mig om hiv och aids

ja, men för lite ja, tillräckligt ja, för mycket nej

Jag fick lära mig om andra könssjukdomar

ja, men för lite ja, tillräckligt ja, för mycket nej

Jag fick lära mig om HBTQ (Homo, bi, trans och queerpersoner)

ja, men för lite ja, tillräckligt ja, för mycket nej

Undervisningen gav mig kunskaper som jag sedan kunde använda för att ta hand om min egen sexuella hälsa

ja, men för lite ja, tillräckligt ja, för mycket nej

